

Harra Marius Johannesen, háskúlastjóri!

Góði Marius!

Hví skriva so óstortsliga um meg og móti mær?

Hesar viðmerkingar vera ekki gjörðar av erkvisni.

Eri jú vanur við at verða harðliga álopin.

Men satt at siga ger tað mær ilt, at tað er tú, sum skrivar so-leiðis. Tí háskúlin, ið tú hefur ábyrgðina av, missir við tað. Fór pennur tín hólga og hábærsliga yvir blaðið, vann skúlin. Tú barst honum tá heiður. Og sjálvur vanst tú almikið í metum sum mentamaður og samarbeiðsmaður í politikki.

Sum sakir standa hefur tú jú bundið teg til at verja samgongulíðið, tess áhugamál og stevnu — bundið teg at vera samarbeiðsmaður.

Hvat bagir, Marjus?

Tú mást vera stórliga stoyttur, tá ið tú bregður brandar so harðliga móti mær.

Men satt at siga dugi eg ekki at skilja hvussu!

Hvussu ið eg havi veitt tær tey stóru og sváru høggin reint persónliga.

Og er tað av politiskum ávum, hevði tað so ikki verið rættari at lagt tíni harmaljóð fyrri landsstýrissamgonguna?

Privat?

Um so er, má eg siga, at mær rennur einki til hugs um, hvat tað kann vera.

Viðvíkjandi tínum hjarta máli, háskúlanum, veit eg meg einki at hava veitt annað enn tær og skúlanum til frama.

Har havi eg eftir førumuni roynt at dugna tær — og tað av heilum huga tí mær hefur altíð verið fløtt í barmi fyrri Føroya Fólkaháskúla.

Og annað privat?

Vóru vit ungir, kundt okkurt verið at verið risnir yvir. Hvorgin av okkum hava verið biðla-vondir.

Men í okkara árum!

Nei, tú!

Men hvat so!

Eg veit ikki!

Men valla nakað, sum er vert at fara í bløðini við.

Vit skuldu verið menn at greitt flokjunu.

Hví leggur tú í at útleggja kongsins innbjóðing til brúdleypsveitslu dóttir sínar Benediktu sum eitt kokkagildisboð?

Er ikki hetta at leypa burturvið?

Tú veist tað, at tað er ikki sum privatmaður eg geri tað og tað í hesum máli.

Kongur býður Føroya lögmanni til veitslu, brúdleypsveitslu saman við landsins hægstu og frægastu monnum.

Sjálvandi verður tíkið av. Annað vildi verið ósmiligt og óhoviskt. Og tað kunnu menn ikki vera.

Men hetta nýtist mær ikki at siga tær.

Og at rópa hesa ferð fyrri kokkagildisferð!

Tað má standa fyrri tína rokn ing.

Helst man tað vera so, at tú heldur, at teir gestir sum ikki koma við til veitsluna sjálvan brúdleyps- ella vigsludagin, metir tú ikki at vera bodnar í brúdleyp.

Men man tú ikki misstaka teg?

Óll tey mongu hundradini, ið boðin vóru kundu ikki koma oll í senn.

Saman við lögmannsarinum vóru sum sagt landsins egnu ráðharrar, uttanlanda umboðsmenn.

Jú, har vóru tignarfólk komin saman sum sjálvt ein Føroya lögmaður, ið eg skilji, tú setur høgt sum ein gud, kann vera nogdir at drekka skál saman við.

Lögmaður og frú vóru til fyrsta borðhald, hvat kundu vit krevja meiri?

Nei, góði Marjus, legg einki lag í at krevja Føroya lögmanni tínum stórri spekt og sóma!

— — —

So hefur tær ikki dámt, at hesin tín lögmaður varð stillaður sum ein vanligur veljari og valevnisrættindur til fólkatingið.

Ikki gongur alt til vildar og ikki eru øll væl við undir sama hatt, ið gerst so ikki við.

Føroya lögmaður varð stillaður av Føroya javnaðarflokki. Hann bar seg undan men mátti viðganga, at lögmaður til tey demokratisku valini ikki var petti órðvisis stillaður enn øll onnur. Og hann kendi tí skylduna at boyggja seg fyrri flokkinum, hann var formaður fyrri. Men bæði flokkurin og hann vóru greiðir yvir, at hann ikki kundi vera bæði fólkatingsmaður og lögmaður. Og tað var teimum eisini greitt, at um hann varð valdur, mátti hann um flokkurin helt, at tað tænti okkum best, at hann fór á dana-ting, leggja lögmannsstarvið niður, og tá vildu samgonguflokkarnir verða noyðdir at taka upp nýggjar samráðingar um nýggjan lögmann. Og hendi so tað, at eingin semja kundi fáast um henda, vildu avleiðingarnar verða nýtt lögtingsval.

Nú má so flokksleiðsla javnaðarflokksins saman við lögmanninum sjálvum taka stóðuna.

Hon er tikin.

Lögmaður skal halda fram! Næsti maður á javnaðarmannalistanum verður at taka fólkatingssessin ístaðin fyrri hann.

Tá ið tú so sterkt setur fram, at tað er mannminkandi, at lögmaður verður settur sum valevni til annað starv, skal eg í allari spekt nevna, at tað helt javnaðarflokkurin ikki.

Hann helt uppá rett sín at nýta sínar menn sum honum tókti best.

Og tað man valla vera bara hin eini flokkurin, ið hugsar so.

Men munnu vit ikki, góði Marjus, vera samdir um tað, tá ið saman um kemur?

Og enn eitt av okkara felagsmálum:

Gronlandsmálinum.

Vit vóru báðir saman við øðrum og samráðdust við gronlendingar.

Vit vóru báðir fegnir yvir úrslitið, tí vit hildu okkum hava gjørt eitt lítið kvett — vunnið væl, men tú ikki latið seilina frá okkum.

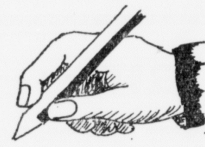
Men hví letur tú andstöðumenninar av sitandi samgongu sleppa at seta fram atfinningar og ósannar skuldsetingar at mær viðvíkjandi úrslitinum uttan at tú klivur í tvey fyrri at afturvísja ósannindunum og vátta sannleikan?

Kennir tú ikki hesar skuldsetingar og ósannindi eisini raka teg sum verandi ein ábyrgdar-manni fyrri tí, sum hendi har-uppi?

Kennir tú onga tilika skyldu sum samgongumaður.

Vinarliga
Pætur.

B
R
Ø
V

EINKI UTAN PERSÓNLIGT ILLSINNI

Í agitationini undan fólkatingssvalinum legði Kj. Mohr og fylgisneytar áherðslu at fáa veljararnar at fella dóð yvir P. M. Dam við at geva honum persónligt misálit, tí hann hevði latið seg uppstillað sum valevni, hóast hann var lögmaður. Tað er ilt at finna orð fyrri, hvussu bønarlaga hann bað veljararnar um at týna persónin P. M. Dam.

Men Kjartan Mohrs knæfeldu bønaróð vóru alt annað enn hoyrd. Men har aftur ímóti fekk K. M. sjálvur tað misálit, hann hevði atlað mótsöðumanni. Samanumtikið vóru hvørki K. M. ella H. D. serliga væl nogdir við úrslitið, (eftir fá mæltu orðum teirra valnáttina), tí hesir báðir garparnir høvdu ventað eitt úrslit, sum skuldi kunna takast sum misálit til lögmann og landsstýrið; — Kjartan hevði ívaleyst droymt um at gerast fólkatingsmaður.

Nú veit Kjartan ser einki uttan at koma við einum fyrispurningi til P. M. Dam (í veru leikanum einki uttan ein persónligheit), tí at leggja seg út í flokkspolitiskan spurning(ar) viðkemur hvørki Kjartan Mohr ella nokrum øðrum.

P. M. Dam tekur ser K. M. persónligheitir lætt.

Er hann kanska lokkaður?

D.

SKATTALÓGIN

Nýggja skattalógin, sum sjálvstýrisslandsstýrið fekk samtykt í 1963, skuldi hava ligið í umleið 14 ár uttan at vera lögfest, og var orsøkin til tað, at hon ikki varð hildin nógv fullflegja — hon hevði ómisk brek, sum ilt var at semjast um — varð sagt.

Tað var nógv funnist at gom-

lu skattalógin, tí hon var gomul og ótíðarhóskandi og harvið órættvis, og tá so ein nýggj skuldi avloysa ta gomlu, kundi hon ikki vera lika ófullflegja, tá var lítið vunnið. Allar lógir verða nú ikki gjörðar so fullflegjaðar, at tær ikki fyrr ella seinni krevja broyting, tó ikki beinanvegin, ella í hvørji tingsetu, sum nýggja skattalógin tykist at krevja.

Nýggja skattalógin hevur óngatið sýnt seg sum nakað goft lógarverk, ið hvusu er alra minst hvat láginntøkunum viðvikur.

Fyrsta broyting í skattalógin var 6 pst. frádrátturin til partafeløg. Og hvat skil er í tí, at tey sum hava møguleika at stovna partafelag skulu eiga fyrirum at spekulera uppá annars kostn að. Hetta verður gjørt fyrri at sleppa sum best uttan skatti, sum onnur, ið minni orka skulu gjalda, tí givið er, at onkur skal gjalda tann neyðuga skattin.

Síðan nevnda broyting við 6 pst. frádráttarrætti varð sett í skattalógina, eru fleiri partafeløg skrásett — ja, eitt fyrri og annað eftir, uppá bera spekulatión.

Tað má vera eitt rópanið órættvist samfelag, tá tey múgvadu altíð skulu eiga møguleika at spekulera í teim minni múgvadu. Hetta býður sonnum sosialistiskum politikki hart ímóti, tí sosialistiskur politikkur er til fyrri at forða stættarmuni í einum hvørjum samfelag.

Viðvíkjandi partafeløgum ið dríva vinnu, má avskrivningarlógin vera nógv mikið.

Tað er lítið at rósa ser av milliónum í yvirskoti, tá fólk rinda yvir evnir í tolli og skatti. Tað er upp á tíðina at nakað verður gjørt, so skatturin verður borin so nokurlunda eftir evnum.

Tíbetur hevur sitandi landsstýrið sett fram uppskot um at avtaka 6 pst. frádráttin og ístaðin ein munandi lætta fyrri láginntøkurnar, og tað er at vóna at fyriliggjandi uppskot verður samtykt — um møguleiga við broytingum. Hvussu rættast er at fremja skattalætta fyrri láginntøkurnar, kunnu vera ymsar meiningar um — men at tað er rætt at koma láginntøkufólkunum til hjálpar, kann væl eingin ivi vera um, tí tað er ein sannroynd, at skatturin merkist alt ov nivandi fyrri tey, ið minst orka.

Tað skuldi ikki verið heilt avleið, at háinntøkurnar bóru nakad av tí lætta, ið láginntøkurnar skuldi hava; men so er tað hvar markjð skal vera.

Tað sum ikki verður gjørt í hesum máli av sitandi landsstýri, verður ikki gjørt, tí hinir flokkarnir eru einans fyrri at verja kapitalin. Tí verður heldur eingin bilin yvir, at fólkaflokkurin ikki líkar uppskot landsstýrisins, tí hann hevur altíð gjørt seg til verju fyrri spekulantarnar, og henda stórharrapolitikk hevur tjóðveldið sett sær sum hægsta mið og mál at styðja, tá ástendur.

Vónandi standa landsstýrisflokkarnir saman um fyriliggjandi uppskot.

D.

RÆTTLEIÐING

Í grein í blaði tygara frá leyg ardegnum (11/68), nevnd „So kastaði tú gekkaskortina, verði eg lagdur undir ymiskt, sum eg her fegin vil gera nakrar fáar viðmerkingar til.

Greinskrivarin sigur meg vera miklan svikjara, tí eg ikki eri sannførdur um, at Dam-socialisman á Tvøroyri er hin einasta sanna sosialisma, ið til er. — Tað er rætt, at eg ikki dugi at sigga, at tann sosialisma, P. M. Dam og hansara menn her á plássinum standa fyrri í dag, skal vera einasta sanna, væl-funderaða og reiðiliga sosialisman, ið finst — eftir teimum sjónarmiðum, sum undirritaði hevur lisið sær til í sosialistiskum og marxistiskum bókmentum.

At hava tilika áskoðan er ikki at ganga við gekkaskorti, og tað er heldur einki svikjaligt og ljótt at hava slíka áskoðan, tó at ein er vinstra-socialistur. Tað er nakað, vit hava skrá-settan rætt til í einum demokratiskum samfelagi. — Og meira enn tað, vit hava rætt og skyldu til, um vit vilja verða sannir demokratrar, at seta fram áskoðanir okkara og bera tær fram alment.

Um eg var sannførdur um, at Dam-socialisman og politikkur javnaðarmanna var røtt — nakað sum eg fyrr ikki var heilt óviljgur at halda — so hevði eg verið javnaðarmaður (also limur í flokkinum). Men tað eri eg ikki! Og tað havi eg óngatið verið.

Og øll tvøráfólk hava eisini alla tíðina vítað, at eg havi verið og eri *tjóðveldismaður*. — So her kann ikki verða talað um, at eg havi sagt meg verða annað enn eg eri, ella at eg skal hava gingið við gekkaskorti millum manna! —

Annars er nógv óviðkomandi briksl í greinini, sum ikki er vert at koma inn á her. Men eg vil tó gera vart við, at eg eri fullsamdur við greinskrivarannum um, at tað er rimiligi rættur fiski- og arbeiðsmanna at krevja rættvisa lón fyrri arbeiði-teirra. Og at tað er skylda okkara at stuðla teimum í hesum krøvum.

Um greinskrivarin lesur 14. SEPTEMBER, so kennir hann eisini stóðu mína her.

Úrslitini av valunum her suðuri hesi seinastu 4 árin kenni eg fullvæl — men eri ikki av teimum fólkum, sum fáa hjarta slag av veruleikum. Annað er at analysera og finna orsøkirnar til hesar veruleikar.

At eg skal vera skutilsveinur teirra borgarliga er sjálvsagt tvælt. Nevnda listasamgonga var eftir áskoðan meiriluta tjóðveldisfelagsins besti møguleiki tjóðveldismanna at koma sær upp í stýri sóknunar.

Vit eru í andstöðu í løtuni, og tað er skylda okkara at vísa á skeivleikar og brek meirilutans og gera vart við teir.

Annars verður víst til grein í 14. SEPTEMBER.

Við tøk fyrri upptøkuna

Vinarliga
Tórður Jóhannsson.